

Super voor tv, dat pesten op school

Anti-pesttv Programma's tegen pesten doen het goed op tv, maar belang van slachtoffers staat niet per se voorop

Door **Sterre van der Hee**
en **Fleur Willemsen**

Peter van der Vorst haalt diep adem. „Wendy beleefde een verschrikkelijke tijd op de basisschool”, zegt hij tegen de kijkers. „De hele klas had het op haar gemunt.” Wendy beaamt dit. „Hun hebben er wel voor gezorgd dat mijn jeugd verpest is.” Zelfs haar familie had zwaar te lijden onder de pesterijen, zegt haar vader. Na twaalf jaar ziet Wendy haar grootste vijanden terug.

In het RTL 4-programma *Gepest!*, uitgezonden in 2011 en 2012, vertelde Peter van der Vorst de verhalen van pesters en slachtoffers. Zij kregen uitgebreid de ruimte om hun verhaal te doen, hier en daar afgewisseld door reconstructiescènes met treiterars („pssst, luizenkop!”). Hoogtepunt: 1,2 miljoen kijkers.

Na *Gepest!* stelden ook BNN en KRO het thema aan de kaak, met de thema-avond *Dag Tegen Pesten* (2013). Dinsdag is editie twee van het programma te zien, en eind deze maand volgt RTL 5 met het nu al omstreden *Project P: Stop Het Pesten*. Aan belangstelling dus geen gebrek. Met het oog op de cijfers lijkt dat terecht: in een Nederlandse klas met twintig kinderen worden er, volgens wetenschappers, minstens twee gepest.

Gijs Huitsing is socioloog aan de Rijksuniversiteit Groningen, waar hij onderzoek doet naar pestgedrag. De trend verast hem niet. „Het past bij deze tijd. In de

media zagen we vorig jaar veel aandacht voor zelfmoorden die aan pesterij gerelateerd konden worden. Dat heeft een nationaal debat aangewakkerd.”

Daarnaast is pestgedrag een „superonderwerp” voor programmamakers, zegt Joke Hermes, televisiewetenschapper aan de Universiteit van Amsterdam. „Alle ingrediënten zijn er: emotie en spanning, want er bestaat zelfs een kans dat de ‘slechterik’ weer ‘goed’ kan worden. Iedereen die meedoet moet door het stof. Dat is natuurlijk aantrekkelijke tv.”

Dat ‘formatdenken’ speelt ook volgens socioloog Huitsing een rol. „Er moet natuurlijk ook een programmaformule in zit-

Slechteriken kunnen weer goed worden, dat is aantrekkelijke televisie

WERKEN MET EEN VERBORGEN CAMERA

Einstein Lyceum wil uitzending voorkomen via kort geding

De makers van Project P: Stop Het Pesten maakten verborgen camera-beelden in en rondom het Einstein Lyceum in Hoogvliet, om te laten zien hoe het is om slachtoffer te zijn van pestgedrag. RTL 5 zegt pesters nooit herkenbaar in beeld te brengen.

De zender wil „helpen een maatschappelijk probleem op te lossen”. Gisteren zeiden twee ouders van deelnemers in *RTL Late Night* te geloven in het programma. Maar mag dit wel zo? Moeten de makers niet gewoon werken met een open vizier?

Het is complex, zegt media-advocaat Jens van den Brink. Het uiteindelijke oordeel van de rechter is moeilijk te voorspellen. „De methode van RTL gaat ver, maar werken met een verborgen camera is soms geoorloofd. Zeker als je misstanden aan de

ten. De tv-makers hopen op hoge kijkcijfers door het spannend en emotioneel te maken.” Dat resulteert soms in heftige tv, zegt Patricia Bolwerk, voorzitter van Stichting Stop Pesten Nu. „Maar dat is niet erg. Zo is het in het echte leven ook.”

Het kan ook iets té spannend worden. Deze week ontstond commotie over *Project P: Stop Het Pesten*. Het programma liet een gepeste leerling opnamen maken met een verborgen camera op het Einstein Lyceum in Hoogvliet. Veel schelden en geweld. „Zo wordt duidelijk hoe schrijnend pesten kan zijn”, schrijft RTL 5 op de website. Echter, de school vindt het maken van verborgen cameraopnames „nooit accep-

tabel binnen de veilige omgeving van een school”. En dus spant het Einstein Lyceum een kort geding aan.

Een woordvoerder van RTL 5 laat weten dat de zender de pestproblematiek bespreekbaar wil maken. „Pesten is een groot maatschappelijk probleem. Met televisie bereik je veel mensen. Programma's kunnen helpen bij het oplossen van pestproblemen.” Bolwerk, voorzitter van Stop Pesten Nu: „Mensen met pestervaring herkennen zichzelf er voor honderd procent in. Programma's als *Gepest!* halen het uit de taboesfeer. Maar er valt te discussiëren over de werkwijze van het programma.”

Socioloog Huitsing beaamt dit. „Kijkers zien nu dat pesten een ernstig probleem is. Maar de vraag is: hoe breng je dit zo objectief mogelijk? Ik denk dat tv-makers uiteindelijk wel echt een oplossing willen vinden. Of iemand de programma's sensatiebelust vindt, is een kwestie van smaak.”

Volgens televisiewetenschapper Hermes is de maatschappelijke bewustwording van kijkers niet de eerste prioriteit van tv-makers. „Het is wel mooi om het onderwerp daarmee op te tuigen, maar als je iets wil oplossen en de gepesten écht wil helpen, kun je de toekijkers beter aanspreken, en betrokkenen assertiviteitstraining geven. Of zeggen: joh, laten we iets aan je vreemde kapsel doen.”

Dag Tegen Pesten (BNN/KRO).

Dinsdag 15 april, Ned. 3, 21.00u.

Project P: Stop Het Pesten (RTL5).

Vanaf maandag 28 april, RTL 5, 20.30u.

Presentatoren van drie anti-pestprogramma's (vlnr): Dennis Weening en Johnny de Mol van *Project P: Stop Het Pesten* (RTL 5), Arie Boomsma en Sophie Hilbrand van *Dag Tegen Pesten* (KRO-BNN), Peter van der Vorst van *Gepest!* (RTL 4).

